

A Civil Közoktatási Platform véleménye az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló rendelet módosításáról

A CKP károsnak tartja azt a törekvést, amely a gyerekek személyre szabott bevonása helyett kötelező foglalkozásokkal akarja iskolaszerűvé tenni az óvodát. Indítványozzuk, hogy a Belügyminisztérium az óvodák iskolához közelítése helyett a NAT követelményrendszerének megváltoztatásával tegye könnyebbé az óvoda-iskola átmenetet.

Óvodai szakértőin különösen két pontot kifogásolnak a közzétett tervezetben, amelyek kihagyását javasoljuk:

1. Az óvodai élet megszervezéséről szóló rész 6. pontja alapján azokban az óvodákban, ahol legalább három csoport működik, a tanköteles kor előtti évükben a gyerekek nem járhatnak vegyes életkorú csoportba. Az iskolai felkészítést szolgálni kívánó homogén életkorú csoportok ráerőltetése az óvodákra sok intézmény csoportbontási módszerét, ezzel pedagógiai szemléletének gyakorlatba ültetését is veszélyezteti. A vegyes korosztályú csoportok számos előnnyel járnak az óvodai nevelésben: a korosztályok együttnevelése fejleszti a gyerekek szociális készségét, együttműködésre neveli őket, valamint a heterogén életkorú csoportok lehetőséget adhatnak az egyenlőtlenségek csökkentésére azáltal, hogy hátrányos helyzetű gyerekek testvéreikkel, rokonaikkal azonos csoportba járhatnak. A módosítás azért sem indokolt, mert az egyéni fejlettségi szint szerinti differenciálás, ami a vegyes csoportokban könnyebben megvalósítható, sokkal jobban szolgálja a gyerekek fejlődését, mint az életkor szerinti különválasztás. A CKP álláspontja, hogy az iskolára nem az utolsó évben kell felkészíteni, annak az óvoda 3-4 éve alatt kell kialakulnia. A megoldás erőltetése egyébként is értelmetlen, hiszen a vegyes csoportok túlnyomó többségében nem valósítható meg: az óvodák 40 %-ában háromnál kevesebb csoport van.

2. A tervezet IV. fejezetének 8. pontja egy iskolaérettségi vizsgálat lehetőségét vetíti előre: „A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.” A megfogalmazás szerintünk okot ad az aggodalomra, mert semmilyen konkrétumot nem közöl a méréssel kapcsolatban, ezzel fönntartva a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben miniszteri utasítások formájában vezessenek be szakmaiatlan felméréseket. Nem világos a vizsgálat célja és kapcsolata a már alkalmazott óvodai mérésekkel, megfigyelésekkel. Ráadásul a gyerekek szocializációját nem lehet kizárólag méréssel megállapítani, noha a szociális fejlettség az iskolába lépés egyik legfontosabb kritériuma.

A tervezet pontatlanságaira, hibáira vonatkozó módosítási javaslatainkat a következők:

I. Bevezető:

- A *hátránycsökkentő* kifejezés használata nem megfelelő. Egy-egy sajátos élethelyzet (SNI, HHH, etnikai stb. eltérés) nem minden aspektusa tekinthető hátránynak, csak a többségtől eltérőnek. Helyette javasoljuk a *fejlődést segítő* kifejezés használatát.
- Nehezen értelmezhető az *innovatív programok*. Helyette javasoljuk a *kipróbált* vagy *érvényes* vagy *újszerű* vagy *eltérő hangsúlyú* kifejezéseket.

II. Gyermekkép:

- A *hátrányai csökkenjenek* kifejezés nem szakszerű, mivel egy-egy sajátos élethelyzet (SNI, HHH, etnikai stb.) eltérés nem minden aspektusa hátrány, csak a többségtől való eltérés. Helyette javasoljuk az *és meglévő képességei, készségei fejlődjenek* kifejezés használatát.

II. Óvodakép:

- A 2. pontban az (*Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő*) felsorolás zárójelben van, pedig lényeges. Javaslatunk: ne legyen zárójel, inkább legyen felsorolásszerű.
- A 3. pontban a *hátrányok csökkenése* kifejezés nem megfelelő, mivel egy-egy sajátos élethelyzet (SNI, HHH, etnikai stb.) eltérés nem minden aspektusa tekinthető hátrányosnak, csak a többségtől való eltérésnek. Helyette javasoljuk a *fejlődést segítő*, vagy *fejlődés biztosítása* kifejezése használatát.

III. Az óvodai nevelés feladatai/Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

- A 2. pontban az erkölcsi tulajdonságok és akarat kifejtésénél a példák ne legyenek zárójelbe téve, mert ezzel csökken a jelentőségük. Helyette javasoljuk a kettőspont használatát és a felsorolást.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei/Személyi feltételek:

- A 4. pontban hiányzik annak konkretizálása, hogy a *szakember* alatt itt kifejezetten *gyógypedagógust* kell érteni, illetve hogy *a fejlesztés a szakszolgálatban megállapított óraszámában történjen*. Az SNI-s gyerekek fejlesztéséhez nem elég a fejlesztőpedagógus vagy a gyógypedagógiai asszisztens.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei/Az óvodai élet megszervezése:

- Az 1. pontban a felsorolásból hiányzik a *mikrocsoportos (vagy kiscsoportos) és az egyéni feladatvégzés*. Ezeknek mindenképp bele kell kerülniük a felsorolásba.
- A 6. pont: A bevezetőben leírt érvelés alapján javasoljuk, vegyék ki ezt a részt az alapprogramból.
- A 8. pont semmilyen konkrétumot nem tartalmaz a diagnosztikus méréssel kapcsolatban, ezért jelenlegi formájában elfogadhatatlan. Alapprogramba kerülése esetében ki kellene fejteni, hogy milyen típusú, ki által végzett és milyen célú mérésről van szó. Fel kell tüntetni, hogy standardizált, validált mérésről van szó, és azt is, hogy pontosan mit terveznek mérni vele. Rögzíteni kellene a vizsgálat célját és kapcsolatát a már alkalmazott óvodai mérésekkel, megfigyelésekkel. A mérés bevezetése azért is kifogásolható, mert a gyerekek szocializációját nem lehet kizárólag méréssel megállapítani, noha a szociális fejlettség az iskolába lépés egyik legfontosabb kritériuma. Ezek alapján a módosítás törlését javasoljuk.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei/ Az óvoda kapcsolatai:

- A 2. pontban az intézmények zárójeles, példaként való felsorolása helyett (*pedagógiai szakszolgálat intézményei stb.*) javasoljuk, hogy zárójel nélkül legyenek felsorolva, mivel ezek nem példák, hanem ez a bekezdésben foglaltak lényege.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Játék:

- Az egész részből hiányzik, hogy a játék a szocializáció alapja, az együttműködés, az érvényesülésnek, saját képességeinek, készségeinek követése, a másokra való figyelem. Ez mind a játék során fejlődik. Ezek a játék során fejlődő képességek és készségek mind az iskolára való felkészülést segítik, erősítik.
- Kifogásoljuk, hogy kikerült a tervezetből a *szabadjáték*, ami az óvodai korosztály életkori sajátosságából fakadóan rendkívül fontos.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Verselés, mesélés:

- E részből hiányoznak a külföldi mesék, akár népmesék, illetve a kortárs mese, kortárs gyermekirodalom.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Ének, zene, népi játék, tánc

- A *néptánc* kifejezés helyett a *gyermeknéptánc* a megfelelő.
- Hiányoznak a felsorolásból a szomszéd népek dalai zenehallgatás, és/vagy tanulás céljából.
- Hiányoznak a hagyományos ének-zene módszertani-gyakorlati megvalósulása mellett az ORF és hasonló módszerek, melyek célja a kreativitás fejlesztése.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Az 1. pontban a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal (stb.) való ismerkedésnél javasoljuk, hogy múzeumok, skanzenek és egyéb intézmények látogatása zárójelben kerüljön a szövegbe példaként.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Mindennapos mozgás

- A *néptánc* kifejezés helyett javasoljuk a *gyermeknéptánc* kifejezés használatát.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Külső világ tevékeny megismerése

- Érdemes bevenni a *fenntarthatóságra nevelés* kifejezést.
- E szakaszból hiányzik, hogy a játék a tanulással is összevethető. A gyermeki munka a játék és a tanulás között van, nevelőértéke ebben rejlik. Szoros kapcsolata van a tanulással is, mert felelősségvállalásra nevel, együttműködést igényel, célorientált (célirányos), és irányítást és/vagy segítséget kívánhat.

V. Az óvodai élet tevékenységformái/ Tevékenységben megvalósuló tanulás

- A 4. pontban Az értékelés kapcsán hiányzik az önreflexióra vagy az önértékelésre nevelés.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A 4. pontban a felsorolásból hiányzik az *együttműködés igénye és képessége*, melyet a b) pont után, c) pontként lenne érdemes a szövegbe illeszteni.
- A 6. pontban a felsorolásból hiányzik, hogy az együttműködés során kialakul a reflexióra és az *önreflexióra való igény és képesség*, azaz az igény a másik gyerek munkájának figyelembevételére, illetve a saját maga munkájára történő rálátás is. E szempontot vagy a b) ponthoz lehet kapcsolni, vagy megjelenhet c) pontként is.
- A 8. és a 9. pontból hiányzik, hogy mindez csak a szakember és az óvodapedagógus együttműködésével, valamint a szülők folyamatos bevonásával érhető el.